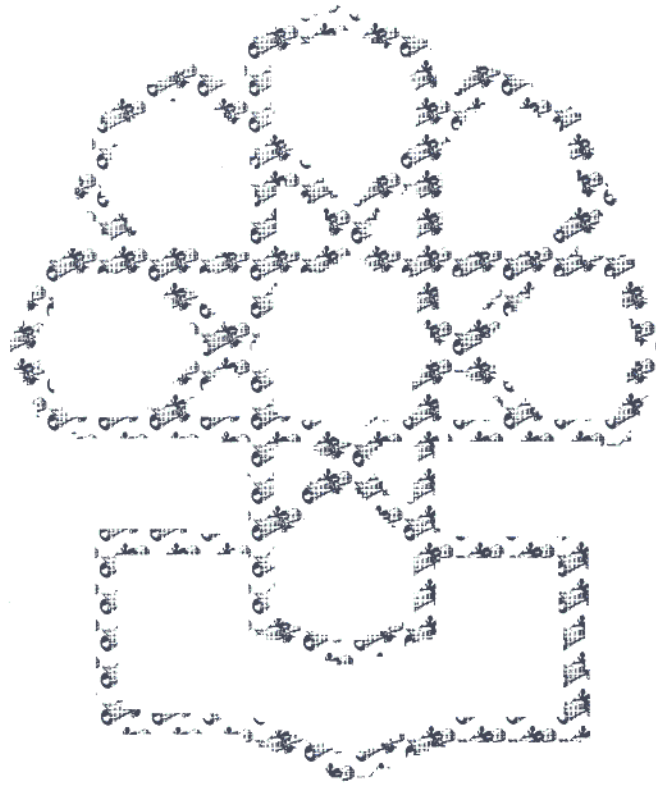

پاسخ به یک سؤال درباره

معافیت فارغ التحصیلان دانشکده علوم قضایی

معاونت پژوهشی

تیرماه ۱۳۷۵

کار: دفتر بررسیهای حقوقی

این مطالعه حسب درخواست جناب آقای مهندس نبوی قائم مقام محترم مرکز پژوهشها و رئیس کمیسیون امور اقتصادی و دارایی انجام شده است.

کد گزارش: ۲۷۰۱۳۶۷

پاسخ به یک سؤال درباره
معافیت فارغ التحصیلان دانشکده علوم قضایی

کد گزارش: ۲۷۰۱۳۶۷

۱- طرح سؤال

علت عدم اجرای قانون معافیت فارغ التحصیلان دانشکده علوم قضایی چیست؟

۲- اظهار نظر

قبل از اظهار نظر درباره ماهیت موضوع، خاطر نشان می‌سازد که سیاق عبارت سؤال مذکور با مدارک پیوستی آن ارتباطی ندارد؛ چرا که مستفاد از ظاهر سؤال، این است که موضوع سؤال، «معافیت فارغ التحصیلان دانشکده علوم قضایی از «خدمت و وظیفه» است در حالی که مدارک ضمیمه در ارتباط با «طرح صدور مجوز استخدام فارغ التحصیلان معادل کارشناسی ارشد دانشکده علوم قضایی و خدمات اداری وزارت دادگستری» می‌باشد، لذا این دو موضوع کاملاً متفاوت از یکدیگر بوده و باید نسبت به آنها قائل به تفکیک شویم.

در اینجا هر دو موضوع را مورد بررسی قرار می‌دهیم:
اول آنکه چنانچه هدف از طرح سؤال بررسی موضوع خدمت و وظیفه فارغ التحصیلان دانشکده علوم قضایی باشد نکات ذیل را خاطر نشان می‌سازد:

الف) در خصوص خدمت و وظیفه فارغ التحصیلان دانشکده مذکور به تاریخ ۱۳۷۳/۱۱/۹ قانونی تحت عنوان «قانون گذراندن مدت خدمت و وظیفه فارغ التحصیلان دانشکده علوم قضایی در محاکم قضایی کشور» به تصویب رسید، که قسمتی از متن آن به شرح ذیل می‌باشد:

«ماده واحده - به موجب این قانون، فارغ التحصیلان دانشکده علوم قضایی وابسته به دادگستری جمهوری اسلامی ایران که خدمت سربازی خود را انجام نداده‌اند با پیشنهاد قوه قضاییه و موافقت ستاد کل نیروهای مسلح در صورت تعهد حداقل ده سال خدمت در قوه قضاییه که دو سال اول از حقوق و مزایای وظیفه برخوردار خواهند بود و طی دوره آموزش مقدماتی نظامی و پس از ایفای تعهد از انجام خدمت دوره ضرورت در زمان صلح معاف می‌باشند.»

ملاحظه می‌گردد که فارغ التحصیلان دانشکده علوم قضایی، در واقع خدمت و وظیفه خود را در محاکم قضایی انجام می‌دهند و معافیت ذکر شده نیز صرفاً در مورد زمان صلح می‌باشد.

ب) همانطور که ذکر شد قانون مذکور به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و در مجموعه قوانین سال ۱۳۷۳ صفحه ۹۴۵ درج گردیده است، لذا در اجرای آن مانع و مشکلی وجود ندارد و چنانچه از لحاظ اجرایی، مشکلی وجود دارد و یا اینکه اصلاً اجرا نمی‌گردد، باید قضیه از طریق دستگاههای ذی ربط به ویژه دستگاه قضایی، پیگیری و مورد بررسی قرار گیرد و چنانچه مشکل مرتفع نگردد طبق قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۴ هر شخص حقیقی یا حقوقی می‌تواند در این خصوص به دیوان عدالت

اداری شکایت نماید.

ماده ۱۱ قانون مذکور در مقام بیان صلاحیت و حدود اختیارات دیوان مقرر می‌دارد:

صلاحیت و حدود اختیارات دیوان به قرار زیر است:

۱- رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از:

الف) تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی اعم از وزارتخانه‌ها و سازمانها و مؤسسات و شرکتهای دولتی

و شهرداریها و تشکیلات و نهادهای انقلابی و مؤسسات وابسته به آنها.

ب) تصمیمات و اقدامات مأمورین واحدهای مذکور در بند الف در امور راجع به وظایف آنها.

پ) آیین‌نامه‌ها و سایر نظامات و مقررات دولت و شهرداریها از حیث مخالفت مدلول آنها با قانون و احقاق

حقوق اشخاص در مواردی که تصمیمات یا اقدامات یا مقررات مذکور به علت بر خلاف قانون بودن آن و یا عدم

صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز یا سوءاستفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از

انجام وظایفی که موجب تضییع حقوق اشخاص می‌شود.

۲-.....

۳- رسیدگی به شکایات قضات و مضمولین قانون استخدام کشوری و سایر مستخدمین واحدها و مؤسسات

مذکور در بند ۱ و مستخدمین مؤسساتی که شمول این قانون نسبت به آنها محتاج ذکر نام است اعم از لشگری و

کشوری از حیث تضییع حقوق استخدامی.

دوم آنکه چنانچه هدف از طرح سؤال - با توجه به مدارک پیوست - بررسی موضوع استخدام

فارغ‌التحصیلان معادل کارشناسی دانشکده علوم قضایی و خدمات اداری وزارت دادگستری باشد. نکات

ذیل را خاطر نشان می‌سازد:

الف) موضوع مذکور در قالب یک طرح در تاریخ ۱۳۷۴/۴/۶ با شماره ترتیب ۱۵۴۶ منتشر و در

تاریخ ۷۴/۴/۱۰ جهت اظهار نظر کارشناسی به دفتر بررسیهای حقوقی این مرکز ارسال گردیده و در

خصوص موضوع اظهار نظر کارشناسی به عمل آمده است. طرح مذکور هنوز به تصویب مجلس نرسیده

است تا مسأله اجرا یا عدم اجرای آن به عنوان قانون مطرح باشد.

ب) در خصوص ماهیت موضوع، ضمن اشاره به گزارش شماره ۱۹۰۰۷۷۰ - که به ضمیمه تقدیم

می‌گردد - خاطر نشان می‌سازد که یکی از شرایط انتخاب قضات در «قانون شرایط انتخاب قضات

دادگستری» «اجتهاد» می‌باشد، ولی با توجه به نیاز دستگاه قضایی، دارندگان لیسانس حقوق، الهیات (رشته

منقول) و فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی و مدرسه عالی قضایی مستثنی گردیده‌اند و بر اساس اصول

مسلم حقوقی «استثنا» نباید به حدی گسترش یابد که به «اصل» خدشه وارد آورد و در صورت رفع ضرورتی

که مبنای استثنا است، باید به اصل رجعت نمود. در حالی که طرح حاضر در صورت تصویب، استثنایی بر

استثنای فوق بوده و به حدی گسترش می‌یابد که اصل را زیر سؤال قرار می‌دهد، مضافاً اینکه با وجود تعداد

بسیار زیاد فارغ‌التحصیل در رشته‌های حقوق و علوم قضایی در مقاطع مختلف کارشناسی، کارشناسی ارشد

و دکترا، استفاده از دارندگان مدرک معادل کارشناسی هیچ توجیه منطقی نداشته و در واقع نقض غرض

خواهد بود؛ چرا که اگر قرار باشد که هر وزارتخانه و دستگاه اجرایی کارمندان خود را در یک فرصت

محدود به صورت فشرده، آموزش داده در مشاغل حساس به ویژه مشاغل قضایی منصوب نمایند ضمن

اینکه این امر باعث تنزل کیفیت تحصیل و تخصص می‌گردد عملاً باعث بیهودگی صرف هزینه‌های گزاف

در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و بلااستفاده ماندن فارغ‌التحصیلان دانشگاهها می‌گردد.